

LAKIALOITE 157/2003 vp

Laki pakkokeinolain 4 luvun muuttamisesta

Eduskunnalle

Kuopion käräjäoikeus kumosi 26.11.2003 poliisin tekemän takavarikkopäätöksen, jonka mukaan törkeään rattijuopumukseen tuomitun miehen auto olisi määrätty rikoksentekovälineenä menetetyksi valtiolle. Oikeuden mukaan auton menetys olisi ollut vastaajan kannalta kohtuutonta, vaikka sama henkilö oli syyllistynyt aiemmin noin kymmeneen rattijuopumukseen.

Oikeuden päätös on käsittämätön, sillä maassamme tapahtuu vuosittain noin 400 liikennekuolemaa, joista noin neljännes (100) on rattijuoppojen aikaansaannoksia.

Päihtyneen kuljettajan kiinnijäämisriski on yleensä hyvin alhainen, ellei lähes olematon. Tavallisin syy on liikenneonnettomuus ja sen yhteydessä tehty puhallus. Rattijuoppoja jää jonkin verran kiinni vihjepuhelimien kautta. Tieratsioissa tavataan keskimäärin 1—2 päihtynyttä kuljettajaa jokaista 1 000 ajoneuvoa kohden. Tämä merkinnee sitä, että esimerkiksi jossain tiekohdassa, jossa päivittäin kulkee 20 000 ajoneuvon virta, seassa ajaa kenenkään tietämättä 30—40 rattijuoppoa.

Vaikka liikennesäännöt kieltävät päihtyneenä ajon, päihtyneenä siis kuitenkin ajetaan. Tämän vuoksi seuraamuksia onkin kovennettava.

Yksi pikaseuraamus voisi olla, että rattijuopon auto passitetaan välittömästi kiinnijäämispaikalta kunnalliseen säilytykseen. Se ei tarkoita omaisuusesineen pysyvää takavarikointia, vaan siirtoa väliaikaisesti kunnalliseen säilytykseen. Vastaava järjestelmä toimii jo pysäköinninvalvonnassa: liikennettä häiritsevä auto — ja niinhän se on päihtyneenkin auto — siirretään

kunnalliseen säilytykseen. Järjestelmän kautta käsitellään vuosittain tuhansia autoja. Esimerkiksi Jyväskylässä passitetaan kunnalliseen varastoon runsaat 200 autoa vuosittain, Turussa 600 ja Joensuussa 150. Mitään uutta organisaatiota ei siis tarvitse maahan rakentaa.

Ajoneuvon siirto kunnalliseen säilytykseen rattijuopumukseen syyllistyneeltä voisi toimia kiinnijäämisriskiä vahvempaan ajon esteenä, koska päihtyneen oma harkintakyky yleensä heikkenee sen suhteen, jättääkö ajon väliin vai ei. Kun uhka ajoneuvon menettämisestä päihtyneenä ajon seurauksena tulisi laajasti yhteiskunnassa tietoisuuteen, läheisten rooli omaishoitajina ja ajon estäjinä korostuisi, koska myös heidän oma liikkumisensa vaikeutuisi.

Tämä keino saattaa olla tehokkaampi ja halvempi ajon estin kuin käsittelyssä oleva alkoholukko. Samalla se on lievempi kuin auton määrääminen kokonaan rikoksentekovälineenä valtiolle menetetyksi, vaikka tämänkin keinon tulisi olla poliisin käytössä törkeimmissä tapauksissa. Myös tuore tieto New Yorkista tukee täydellisen takavarikon käyttöä: rattijuopumustapaukset ovat pudonneet siellä 40 %:iin aikaisemmasta.

Toteutettu alkoholiverouudistus tulee lisäämään monien arvioiden mukaan suomalaisten alkoholinkäyttöä. Tämä altistaa ihmisiä yhä enemmän tilanteisiin, joissa saatetaan tarttua päihtyneenä rattiin. Siksi lainsäädäntöömme tulisi pikaisesti uudistaa päihtyneenä ajon seurausten osalta. Ajoneuvon väliaikainen takavarikko olisi nopea ja halpa keino tämän toteuttamiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

pakkokeinolain 4 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 30 päivänä huhtikuuta 1987 annetun pakkokeinolain (450/1987) 4 lukuun uusi 6 a § seuraavasti:

4 luku

Takavarikko

6 a §

Moottorikäyttöisen ajoneuvon väliaikainen takavarikko

Kun on syytä epäillä 6 luvun 3 §:n mukaisen kokeen perusteella, että henkilö kuljettaa moottorikäyttöistä ajoneuvoa päihteiden vaikutuksen alaisena rikoslain 23 luvun 3 §:ssä säädettyt rajat ylittäen, voi poliisimies ottaa ajoneuvon haltuun.

Edellä 1 momentissa tarkoitettusta ajoneuvon haltuunotosta on viipymättä ilmoitettava pidättämiseen oikeutetulle virkamiehelle, jonka on

heti päätettävä, onko ajoneuvo määrättävä väliaikaiseen takavarikkoon. Ajoneuvo voidaan takavarikoida väliaikaisesti vähintään viikoksi ja enintään siihen saakka, kunnes rikokseen syylistynyt on suorittanut kaikki hänelle tuomitut rangaistukset ja vahingonkorvaukset.

Jos ajoneuvon omistaa joku muu tai se on jonkun muun hallinnassa kuin sitä kuljettaneen, eikä ole vaaraa, että hän luovuttaisi ajoneuvon sitä kuljettaneelle, ajoneuvo voidaan luovuttaa ajoneuvon omistajalle tai haltijalle edellä 2 momentissa mainituista aikarajoista riippumatta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 2004.

Helsingissä 3 päivänä joulukuuta 2003

Petri Neittaanmäki /kesk